

որ եւ անուխ ստեղծեան պատկերէր զատ, ծառերուն պատճառաւ կրնան ալ աւելի կանխաւոր կ'ըլլայ, ինչպէս անձրեւներու բարեխառնութիւնը պիտի տեսնուի սակ լինելու պահպանութեան շրջանորէն: Առեւն արհեստական միջոցներով Գիւղատնտեսութեան վիճակը պիտի յառաջանայ եւ իր կատարելութեան հասնի, որովհետեւ մշակուի կենսուն է դանձ եւ սակի Աշխատութեան ու գեղարդոյն համար պարտեղներուն հաւասար շահու աղբիւր նկատուած են լինելուն ու անասանները կ'առարկան աշխատութեան անոնց կը պարտի իր ասանը դէպքերէ: Յաւանական ու վիճակարի ծառերը շատ անգամ կ'աղանակուին եւ սքանչազան անարկայ եղած են որուն համար հոյ ընտան ալ չէ մտայած մնայնել ամէն առիթներէ: Երբ մէջ հրաւիրելով «Կրկնը ամենայն այսոր ցնծացէք ընդ մեծապաշտու փառան Անհարձեւոյ գերադասած լըրին»:

Բուսական արտադրութեան հետ լինել ընծայող հանքային արտադրութեան, անասնաբանական կրնու եւ կրակարը, որոնց արտադրութեան համար կրակարի հորը կամ փուռը ոչ նուազ վայտի կը կարտախ փառանակը չէ խորհելու, երբ լինաներ կը մերկանան իրենց ծառերէն եւ անասաններն իրենց զարդերէն կ'աղանակուին միջոցներ ընծայել անոնց կարուստի մեծաքանակ պարմանը գտնելու համար:

Պարտիզակ Ա. ՏԵՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ԼՈՐՏ ԲՈՉՊԵՐԻՆ ԶԱՌԳ

Անդրոյ մէջ հիմայ ճառախօսութիւններու շրջանն է: Չէմպրլէնի ճառէն ետք, հիտակ ալ կարա Ռոպոլիէի է որ կը ճառախօսէ: Արտասաններու նախկին նախարարութեան Կոմիտէի մէջ բանախօսութեան մը արտասանելով պատասխանեց Չէմպրլէնի բանախօսութեան:

«Ոչ մէկ անդրախօսութեան հարատու ըսու, կրնայ երբեք մտքէն անցնել թէ օտար մտաւորի մը յարձակումները կրնան հասնիլ մինչեւ Ա. Վեներատուութեան անձինն: Թաղուհոյն զէմ օրագրողներու հրատարակած նախախօսութեանը ուղղակի իրենց անձին կը վերաբերի, եւ պէտք չէ որ ձեռ խորհուն Բանախօսութեան վրայ կը զարկէ: Չէմպրլէնի ճառէն աւելի կարեւորութեան առած է Պրանսայի մասուր յարձակումներուն, այդ մասուրը որ արդէն միշտ կ'աւելի մտայնեց Անդրոյ հետ Միւս միջակ կորտ Ռոպոլիէի կը ցուի նաեւ անդրախօսութեան արդի մը յարաբերութեան վրայ: Մեր յատուկ առաջնութիւններուն վրայ չափազանց կարեւոր է կը մտնաք թէ ուրիշներուն արդի ընթացքը որ միշտ կրնայ անհասկնալ երեւալ, մեր միտնայն ընթացքն ալ կրնայ ուրիշներու անախորժ գաւ: Ասիկայ արդի անակ իրողութեան մըն է որ եւրոպական երկիրներու մէջ մեր վրայ ընու նորաստար կարծիք մը կամ յարեկամական զգացում մը յառաջ ընթան չէ, այս վերջին մէկ քանի տարիներու միջոցին»:

Կրտար իր հայրենակիցներուն քանի մը տարիներէ ի վեր ունեցած թշնամական ու յարեկամական ընթացքը ինչեւէն ետք, աւելցուց:

«Հիմակ ալ կը կարծենք թէ պարտաւորութիւններն է ինչեւէն թէ իր վարձուներէն մէջ թիւ մը աւելի քաղաքավար ըլլայ»:

«Չուն ըսելով ալ կը կարծենք թէ պարտաւորութեան կամ շարժապայտութեան լայն լինելու որ նոր է, սա է թէ այդ խօսքերը կը զբոսցուն պատասխանատու անձնուր կողմէ»:

«Կը յուսամ թէ այս կերպ վարձուներէն ընդ չափով շարժապայտութեան, որոնք ընու զիւսանալիական հանգամանք չունին, որովհետեւ դասավէժ վարձուներ մը մէջ արտասանուած խօսքերը, նոյն իսկ ասաներ անցնելով մտայնուէն ետքն ալ կրնայ ըլլալ որ միջոց վերաբարձութեան արդի կողմէ, որոնք զայրացած ու վրշտացած են մեր խօսքերէն»:

«Կը յուսամ թէ անոնք որ կը խօսին յանուս ազգին պիտի ինչեւէն պէտք չէ որ անցողական բարեկամութեան մը արտաւորութեան ներքեւ խօսին Պետական անձնատնտեսութեանը պէտք չէ մտնան թէ ազգին շարժապայտանախօսութեան մէջ կ'աւելի որ լոկ իրենց արդարութեանը եւ ոչ թէ օտար ազգացութեան սակ խօսին Մեծն-Բրիտանիոյ վրայ»:

Կրտար Ռոպոլիէի ճառը ընդունուեցաւ որտարեւորաւ ծափահարութեամբ մը որ շարժապայտուեցաւ նոյն իսկ բանախօսին օրակէն զտար կ'ըլլէին վերջն ալ:

Պ Ա Տ Ե Ր Ա Ջ Մ
ՀԱՐԱԻ-ԱՓՐԻԿԷՒ ՄԷՋ

ԱՆԴՐՈՒՄ ԵՒ ԹՐԱՆՍԿԱՆԱՆՆԵՐԸ
Կան եւ Պեթր քանտիներուն իրարու դէմ ըրած անբարեկամութիւնները շատ անգամ միշտ մեք: Երկուստեք միշտ զիրար կ'ամբաստանեն թէ ճերմակ գրօքը շատ չաքաքար կիրպիլ կը գործածեն, միշտ հակադրողներն խաբել ջանալով: Այսպէս նաեւ պատերազմական դերիներու վիճակըն ալ նախանձիկ վիճակ մը չունի: Հռոմեական լրագիր մը իր տոյ. 29 թուահամարին մէջ կը հրատարակէ մասնաւոր նամակ մը, զերկուստեք վիճակին վրայ, որոնք կը գտնուին Գաբի անդիւ գտնուած Բանախօսութեան մէջ:

«Շողիմաւը խորհրտած է Սարմին ծոցին մէջ որ Գաբի հարաւորութեան երկուստեք վիճակ մէջ ժամ հետու է: Մինչ Անդրոյ արդի գերիները Բրեթերիայի մէջ զուարճալի մարմնակերպութեան վրայ «Ֆորթ պոլ» կը խաղան, սպին լինել ԱՖրիկայի շրջանը, բոկոսն, կը քարէն նաեւ կամրջակին վրայ եւ կատարելագոյն պատերազմական դերիներ են, բառին բովանդակ առանց կրնան բարեկամական ընդունել որոնք իրենց պատերազմ եւ ծխախոտ կը ընդունին: Բայց բարեկամական այս այցելութիւնները շատ սուղի կը նստին, որովհետեւ բացի ճաշ-բորոքութեան ծախքերէն, պարտաւոր են նաեւ շինել նաեւ զէմ վարձը «Բանախօսութեան» համար, եւ յետոյ այս այցելութիւնները ժամը մէկէն մինչեւ չորս միայն իրողութեան են: Բանախօսութեանը լուս լրագիր կարգաւ արդիւնալ է:

Գրտէի որ ճակատամարտին զաշտին վրայ ինձակ դերիներուն զէմըրը, ուղղ-մամբերը, ձիերը եւ համասները կ'առան են, լայն չէի զիտեր որ այդ գերիները եւ վերադարձնելու նոյն իսկ մտնաները կը կողոպտէին: Ահաւարի ինչ որ ըլլին Անդրոյ վրայները կ'անստեղծ թէ ճակատամարտին մէջ: Ոչ միայն մեռաները եւ ողջըր ստիպուեցան, այլ վերադարձնելու եւ հոգեւ վարձներն ալ Բրեթերիայի լրագիրն ու անոնց վերադարձնելու կը հեծէր պատերազմի զաշտին վրայ, որ ասան իր ամբողջ ունեցածը, 14 անդլ, սակի, զոր-ցան վրայէն Հրամանատար Պոք Լեւո, որ նախկին մէջ մտնու, զոս Գաբի իր 40 անկները Տօքթ. Գոսթիկ հողի վրայ էր, ան ալ չինայտեցաւ ու կողոպտուեցաւ: Նոյն պէս զերկուստեք իրար ունեցանին, ժամացոյց, զրաժ, բանալի, զմեյի եւ թաշ-կիւսակ ստին վրանունը: Նոյն իսկ Պր. Ման. թէլի սպանուեցան սակիւմ չափերէն զինք, եթէ իր ժամացոյցը չանձնելու Ուրիշ մըն ալ ստիպուեցաւ իր կողմիցը հանել ցուցնելու համար որ մէջը ստակ չունէր: Նոյն իսկ ամուսնական մասանի ներս ալ չինայտուեցան: Վերադարձնելու մը ձեւըն մասանին ստնելու համար, մտար կարեցին Այդ միտնայն թերթին թղթա-կիցը կ'աւելցնէ թէ զարձակ էլանտարակ-թի ճակատամարտին մէջ 90 Պեթրեր իրենց զէմըրը վար դրին, ինչն անձնատնտեսութեան, բայց նորին 300 Կողմաւորներ վրանին յարձակելով զանոնք Հար-զեցին Այս Հարձակ արտասլն ալ ալ Լեւոսի միջին մէջ «Ֆորթներու ճակ»ը նուառեցաւ: Տիրապան փորձադրուելով այդ գերիները բանախօսուեցան իրարմասաւու մը մէջ, ուսիցը թիւ մը տասը ձիեր հանած էին: Այդ նուառն բանալի վերա-ծուած մտքը չմարտուեցաւ անցած, զե-առնները կը վրաստին Գերիներուն իր ամբողջ սակիցը մը միայն ապա՛ միս եւ պաքսիմաս կը արուին:

Անդրոյ պայք մը ինչն իսկ զիտեց թէ այդ պատերազմական դերիները խափ-չիկ զերեկաճան նուառ մէջ ընդուածի պէս իրարու վրայ զիտուած էին:

ՈՒՏԵՍԻՍԵՒՆ ՄԷՋ.— Պարտութեանը անուած մասնաւոր լուրերու համաձայն, Ռոսիայի մէջ կայտարարուեցաւ անհրաժեշտ ստան շատ ճանր էր, սեղական կոչուեալութիւնները կը վախճային թէ բնիկները նոր ընդգրկուած մը պիտի ունենան, որովհետեւ կը մերթնին խրճիթներու վրայ դուածուարը վճարելու եւ իրենց աշխատութեան ներք շարժապայտ հանքերու մէջ Հանքա-լին բնիկներու վերաբերում է խափա քը-լին բնիկներու վերաբերում է՝ եւ հետագիւր ուղարկել: Կը վախճուի որ եթէ Լոնտոնի ասիարարը Ռոսիայի կայտարարութեան վրայ ձգարտ սեղանի վրայ ընդունած ըլլար, Չարթրեթ հանքերին բնիկներու թաշ-նեկութիւնը զգալի անկում մը պիտի կրէին:

—Եւ, Երթըն կը հետադրեն թէ Ռո-ւալիկներն արտաքին գործերու նախա-րարութիւնը հինգ օրէ ի վեր ո՛ր եւ է լուր չէ ստացած իր Բրեթերիայի հիւպատոսին Արդի հիւպատոսին պիտի յաջորդէ ուրիշ

մը, եթէ երբեք կարելի ըլլայ իր յաջորդը Բրեթերիա հայրենի
—Բարձրատնտեսական պայք մը «Քայմաթի» նամակ մը կը ըլլալով կը պահանջէ 150,000 հողի բարձրացնելու Հարաւ Աֆրիկէ զըրկուած գործերուն թիւը: Նոյն սպան կը ինչեւէն թէ Սուսանի պատերազմի միջոցին կորսն բաշան ազատուեալ համար ա-մէնէն զիւր 60,000 հողի մը պէտք տեսած էր Մոլթը: Բայց Անդրոյները 13,000 հողիով դո՛ ըլլալուն՝ պատերազմին ելըր արհեստիկ եղաւ: Ռուսի մինչեւ հիմա զըրկուածներէն զատ 50,000 հողի աշխար-ման մէջ գնելով Հարաւ-Աֆրիկէ զրիկու-է: Անդրոյ եթէ հարկ դառնէ կրնայ այդ ճիւղը ընել:

ԲԱՐՁՐԱՎՈՅՆ ԱՏԻԱՆԸ.— Բարձրա-դոյն Ատենին 19րդ նիստը տեղի ունեցաւ: Նոյ. 34ին Գարձեալ վիճակներու հարցա-քննութեանը անցաւ այս նիստն ալ: Այդ վիճակները որոնց ամէնքն ալ արտասան-նութեան կողմէն կարծես թէ իրարու բերան թիւր էին, ամէնքն ալ զբեթէ միւսնայն բաներն ըսին: Առաջին հարցա-քննուողն եղաւ Պրիտու անուն 26 տա-րեկան ստիկան մը, երկրորդը՝ Մարթէլ անուն 45 տարեկան, ազգաբնակչութեան հակող մը, երրորդը՝ Լաֆին 30 տարեկան ստիկան մը, չորրորդը՝ Մանթրաք ապա-հայեթեան հակող, 32 տարեկան Յետոյ եկան Պ. Պ. Պրանտոն, Արպար, Պրու-որոյ երկրորդը պարզ ստիկան մըն է, իսկ միւսները արտակարգական վերատե-սուէներ: Կը տեսնենք ուրիշն թէ ամէնքն ալ ստիկանութեան կը պատկանին, ուս-տի զարմանալի չէ որ միւսնայն ամբաս-տանութիւնը ըրած ըլլան իրենց հարցա-քննութեան ժամանակ:

ՊԱՏԵՐԱՋՄԻ ԲԱՐՁՐԱՎՈՅՆ ԽՈՐ-ՀՈՐԳԸ.— Առաջինից երեւոյթութի ինկա-կին տեղի պիտի ունենայ—չորսուար ար կայիթէի հրաւերով— արտաբարական բարձրագոյն խորհրդին նիստը Այս գը-մարը զեւ տեղի ունեցած էր: Միւսնայն արդի պատերազմական նախարարութեան օրով: Զորավար ալ կայիթէ պատերազ-մական նախարարի կատարած զործերուն նայելով—որ իր նախորդներու գործերը կը քակտեն եւ անոնց կը հակադասին— այս նիստը վերին ստիկանի հետաքրքր պիտի ըլլայ, վասն զի այնտեղ Պրանտոնի վրձնարարական ոլները պիտի տեսնուին եւ խորհրդակցին պատերազմական նախա-րարին հետ:

ԱՆՍՏՐԻԱ-ՀՈՐԳԻՆՍԸ.— Աւարի-ական եւ հունգարական պատուիրակի-քը ժողովուեցան ու իւրաքանչիւրը զատ զատ ժողով մը կ'ազմեցին ի ներկայութեան երկու երկից յատուկ նախարարնե-րու՝ կոսն կուլուխովքի, Պր. ար Գալէի Զօր. Բրիկանդի եւ Մովակալ Սրատնի Երկր. Պատուիրակութեան նախա-րարները: Աւստրիացի կոսն Վեթիկ ֆո-սն ակը կը եւ Հանգարացի կոսն Ժիւլ Զա-բարի, իրենց պաշտօնական ճառախօս-ութեան մէջ նորաստար ընդով խօսեցան: Աւստրիական զործերու նախարար կոսն Կուլու-խովքի վրայ կարեւոր պարտաւոր սա է թէ չաւարտական Պատուիրակութեան մէջ, Չեհեր Տօքթ. Բասարի լրագիրն տեղե-կութեան ստին Սերպիոյ քաղաքական յան-ցարկներու վիճակին վրայ: Ահաւարի Պր. Բասարի յարուցած խորհրդն ընդարձ-«Տօքթ. Բասար» Ե. Սերպասար-Չե-հերը Պատուիրակութեան հարցապնդում մը կ'աւելին Պրիկրատի զէպերներու վրայ եւ կը խորհրդն զիտուած թէ Աւստրիական պարտական կատարութիւնը արժանալի է ամբողջ իր օրինաւոր միջամտութիւնը գործածել ընդհանրա՛ ներս ու շարժելով փութեան մէջ համար գաւաճանութեան գոտին ժամանակ զատարարութեանը: Երկր մէջ կը գտնուին Սերպիոյ մի քանի անձնաւորութիւնները, որոնք ա-մենեւին ո՛ր եւ է գործէ անդիկութիւն ունեցած էին:

Նախարար կոսն Կուլուխովքի իսկոյն պատասխանելով ըստ թէ կը ցուի որ չպիտի կրնայ զոսնայում սալ հարցապն-դում ներկայացողներու փախալին, եւ թէ Պրիկրատի գաւաճարութիւնը Սերպիոյ համար ընդարձակ ներքին գործ մը ըլլալով ոչ մէկ կերպով վերաբերութիւն մը ունէր Աւստրիական զործերու հետ որ ինչն ալ չպիտի թողար որ օտար կատարար-թիւն մը զիտուած թիւնը ուղղել իր գա-ւաճանութեան արտասանած վիճակներու վրայ: Սերպիոյ ալ իր երկիրն մէջ գտնու-լու նոյն իրաւունքը ունի:

Մտաւորը Չեհերին Սերպիոյ պատ-ուիրակը պատասխանելով ըստ թէ այս կէտին վրայ նախարարին համարեթիք էր, լայն սակցուց. Աւստրիական պար-ական կատարարութեան համար ոչ նուազ շահաւոր է պաշտպանել ընդարձակ կա-ւաճարութիւնը:

Ա Ջ Գ Ս Ե Ն

Պ Ա Տ Ր Ի Ա Ր Բ Ա Ր Ա Ն Է Ն
Կրկնիկայ կար. ընտրութիւնը
Կրկնիկայ կար. ընտրութեան կայս. Ե-րասնին, Նախընթաց իրիկուն հարգուե-ցաւ Բ. Գրան:

Ընտրական գործողութեանց ներկայ պիտի գտնուի կրոն. գործերու տեսուչ Ղի-վէր պէլի օգնական Պէն պէյ որ կայս-իրասնին համաձայն արտօնուած է Աստան կրթում իսկ Այգ. Պատրիարքարանի կողմէ ալ Երուսաղէմի Լուսարարական Տ. Սա-հակ Եպ. Ռապայեան Ս. Պատրիարք Հայ-րը, հարկ եղած օրաշնորհալիր Պատրիար-քարան հանելու պէս, պիտի հետադրէ Ռապայեան Ս. Ի որ Աստան մեկնի:

Ս. Երուսաղէմի Լուսարարական Ռա-պայեան Տ. Սահակ Սրբազանի զէպի Ա-ստան ուղեւորութեան հետ պիտի ընկե-րակցի Երուսաղէմի միաբան Սեդրայ մը եւ Աւագ-արիկաւոր մը:

—Մշոյ Առաջն. Տեղապահ Տ. Բարդէ Ծ. Վ. այս օրերս ընդարձակ տեղեկագիր մըն ալ գրած ու զրկած է Պատրիարքա-րան Մշոյ եւ մտաւոր վիճակներու անտեսական կացութեան վրայ նորանոր մանրամասնութիւններ հարցորելով, եւ ընդ ժողով նպատակ ինչպիսիւ լրագրուե-լու համար ամենակարգութեան:

—Պարտու. քարտիչ Ռոսիական Տ. Տաճառ Ծ. վարչական Ս. Հրեշտակա-պետաց եկեղեցւոյ կողմէ առած անասնո-չակին անբարեկամութեան յայտնելով ու-րիշ թիւղ մը քարտիչութիւնը խնդրած է Ս. Պատրիարքին որ խոստացաւ կարեւ-րը անորինը:

—Պարտու. Ռապայեան Բարձրատնտեսի Տ. Պետրոս Ծ. Վ. Ի մասին զգոհութեան ձայներ նորին ընդհանրացան, եւ հետզհե-տէ կարեւորութեան կ'ստանան:

Արդէն Ռապայեանի որոշած էին կամ Իրուսաղէմի միաբան վարչական մը եւ կամ Արտուսական մը ինչպիսի Այգ. Պատրիարքարանին, Աստ. Ի իրանորդ անորոտնի Յատարից թեւով այս մասին կարեւորութիւն թիւղիցութեան մըն ալ պիտի հրատարակեն Այգ. Պատրիարքարանը չենք զիտեր թէ ինչու կ'ուշայնէ այս խնդրին կարգադրութիւնը Արդեօր Խա-րեղի Առաջնորդն Առաջնորդներու նախա-պէնար ըլլալուն թէ Ռապայեանը բրանն համարաւորան, ցուցանալով մը մէջ ներկայացուեալ համար:

Մեք Տ. Պետրոս Վ. Ին արժանիքը մօ-տէն զիտենք: Ինքը սիրուած ու պաշտ-պատուած է միշտ, եթէ ոչ ժողովրդէն, զէմէ հանգուցեալ Պատրիարքներէն նաեւ Արդ. Պատրիարքարանին որ մինչեւ իսկ երկիրպատասխանու. ծրարին մէջ ա-նունը անգամ մը ճաշակեց:

—Խախտելով Պշ. օր ծանօթ հաստից զերման Պր. Պէր Պատրիարքարանի գնաց-լայն Ս. Պատրիարքը ներկայ չընտնու-լով այցաւարած ձիւք ու միջնեցաւ:

—Նաեւ նախընթաց որ Աւստրիոյ հիւ-պատարարանի թիւղամեններէն Պ. Լապար փաստարան Պ. Չեքրաքիլի հետ Ս. Պատրիարքը վրայ այցելեց՝ ժամանակին խնդրի մը լրայ տեսակցելու համար:

—Իզիլերան կոսակի մնացուն Յանձնա-ժողովը ինչպէս երկը կրած էինք, գը-մարտեցաւ Բերա, Ս. Պատրիարքի ընու-կարարան մէջ, Աստուածաբանութեանը նո-րաստանական Գարբէլէ Էֆէնտի:

Յանձնաժողովին զրիկուած են մինչեւ հիմայ լառակիցայ մրցանակաբաշխութեան համար երկու ինչնասակ երկարութե-թիւններ:

Յանձնաժողովը զգալեցաւ նաեւ Շա-հուղարան կարապետ վարչականի կտա-կով ինչպէս նաեւ հանգ. Աստուածատուր Զուռը ստակաի կտակալին խնդրով:

Թ Ա Ղ Ե Ր Ի Ն

Պատկեր մը մեծն աղայութեան.— Թա-ղիս Խորհրդան կարծարանի շուրջը տեղի ունեցած տխուր, բայց միանշանկ հե-տաքրքրական իրողութիւն մըն է պար-զեկիք, ու նորաստակ է ընթերցող հա-տարակական ներկայացնել պատկեր մը մեծ աղայութեան, ինչ որ ցուայի է տեսնել թէ յամաւորար ամբացած միա-ցած է զեւ մեր բարեբերուն մէջ, ակնալ իսկ չկարողել իրեն մասին գրուած այն-չափ բաններուն Գրեթէ՛ ամիս ու կէս ա-ռաջ, զարդարական 7—8 տարեկան Լուսն անուշով աղիկ մը, պատահմամբ կամ զիտմամբ խնդր է, զար կը նեակ թա-

ղիս Թաղ. Խորհրդի գանձապետ Գ. Զ. Էֆ. Ի պատու, որ կը նախընթաց ձայն յօնքին ձայնին ու թիւ մը կը նիստուի: Հետեւ եւլ օրը, ինչեւ աղան կրակ կորած վար-ժարան կուգայ եւ քարը զարնող աղիկը մէջնաղ հանելով՝ ապտակ մը կը զարնէ ու կը վնասէ վարձարանէն դուրս ան-խզօրէն: Ու անկէց ի վեր խեղճ աղիկը կը թափարի Սարմաթութեան փողոցներուն մէջ՝ ցուրտին փոքրին Ալ չի բաւեր, Աստ-ուած իմ, քաջածիրս այս խաւարովու-մեն՝ սղանկուն ձեռքէն, հերք չէ՛ որ-քան միս կրեց դատարարութեան գոր-ծը պայտի խեղճ ու կրակներու երեսէն որք իրենց գնահատելին համեմատ կը վարեն կրթական գործը: Խնդիրը, մեր Պատի. Ռուսնի, Խորհրդի լուրջ ուշա-դրութեան յանձնելով կը խնդրուի որ ընդ փոյթ վարձարան վերջնականի տայ վնաս-ուած աշակերտը, որպէս զի չստիպուի խեղճ աղան փողոցները, հա ու հոն զե-կրիլ եւ ամէն տեսակ աղտոտ յատու յատու թիւններ իւրաքանչիւր ճշմարտ ցու. մը փորձանք մը չկուանայ հանրութեան զը-խուսն: Ու ալ վերանս այս խաւարովու-մեն՝ աղայութիւնները մեր աղայութեան-րայն բարեբերն, կը բաւէ. . . .

Պ Ա Ս Ե Ն

—Մար-Եկեղեցւոյ նորոգ հանգուցեալ Տ. Արտն քահանայ Յովսէփեանի մտաւ-կը քաղաքեաց լուսարարական Տ. Ռաչա-տուր քահանայ Կերակնանի, Թաղ. Խորհրդի անգամներու եւ հանգուցեալին կողքի ու ամէն տեսակ աղտոտ յատու յատու թիւններ իւրաքանչիւր ճշմարտ ցու. մը փորձանք մը չկուանայ հանրութեան զը-խուսն: Ու ալ վերանս այս խաւարովու-մեն՝ աղայութիւնները մեր աղայութեան-րայն բարեբերն

Լ Է Բ Բ Օ Վ Է Ն Ա Բ Է Ի Ի Ն Ի

LES PROVINCES RÉUNIES

ԱՊՍՆՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԴԵՉԻ ՀԱՍՏԱՏԵՍԱԼ Ի ՊՐԻԻՔՍԷԼ

Դրանագրոջի քրակը 2,500,000

Դրանառուն ընկերութեան, Գրեաի-Լիօնի

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրի սերտանցներ, ընկերութիւններ և լիցենզիաներ խիստ չափաւոր գիներով

Կնիկը Տնօրէնութեան
Ա. ԿԻՐԿՅԱՆ

Հագարիս, Մերքեպանի փողոց, Ճեպիտ խան

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
Ա. ԱԲՅՇԵԱՆ

ERNEST GLAVANY
Դ Ր Ա Ս Ա Տ Ո Ւ Ն
ԷՐՆԵՍՏ ԿԼԱՎԱՆԻ
ԴԱՍԹԻՍ, ՕՍՄ. ՊԱՆՐԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՅԱԿՈՒՆԵՆ ԿԱՆ

Այն դրամաւորը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթղթեր, եւ այս արժեթղթերու գնումը կը կատարուի իրենց զինին համեմատութեամբ ամսական 20 դրոշմ մինչև 100 դրոշմ որոշեալ դրամարի մը վճարմամբ: Դրամատուրը ասկէ առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու եւ շահուած պարգևները դանձելու համար ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ:

Ստորեւ նշանակեալ արժեթղթերն զնոյնները կը առաջին վճարումն ընեն, արժեթղթերն իրենց ծախուած ըլլալու մասին մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած եւ որոշմամբ Ասիէ դատ, արժեթղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մ'ալ կը տրուի, այնպէս որ զնոյրը նոյն ատենին իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով՝ շահած դրամարը ամբողջապէս կրնայ ստանալ, որովհետեւ նոյն իսկ առաջին վճարման թուականին լուծն արժեթղթը իրեն կը ստանանի:

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեանց շնորհիւ, կրնայ արժեթղթի աէր ըլլալ, եւ յայտնի է որ ամսական 20 դրոշմ վճարումն մեծ գոհողութիւն մը չըլլալով եւ ամէն դասակարգի անձերու դիւրամատուրի ըլլալով հանրեմք՝ ամէն հաւանականութիւն ունի որ մը շահուի, եթէ կրնաք չշտի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ յառաջիկային արժեթղթի աէր պիտի ըլլայ որ իրեն համար շահու աղբիւր մ'է:

ՄԱՆՈՒ ՊԱՐԳԵՒՄՈՒՄ	Տարեկան վիճակահանութիւն	Տարեկան վարձուցիչութիւն	Տարեկան ստանալի ստիպու	Արժեթղթի մասնակցութիւն
Յոյն ազգ. դրամ. արժեթղթ. 1/4 տոկ	3 անգամ	300,000	16 ֆր.	100 դրոշ.
Գաղղիոյ կաթուած. » 0/3 »	6 »	1,060,000	15 »	100 »
Եգիպտոսի » » 0/3 »	12 »	1,500,000	7 1/2 »	50 »
Բուսնիայի երկաթու. » անստիպու	6 »	3,660,000	—	20 »

ՄԱՐԶՈՒՄՆԵՐԵՐՈՒՆ
Տեղի, «Մալիկի» գործակալն է Գեորգ Է. Կիրիան

ՄԱՐԱՇՅԻՆԵՐՈՒՆ
Թերթիս գործակալ կարգուած է սեղ. Եղիշ Մուհամեդէն Երիզու Է. Բ. Առաւելան

ԱՅԻՆՆԵՐԻՆԵՐՈՒՆ
Կը յայտարարէ վարձութիւնս թէ նոյն տեղի «Մալիկի» գործակալ անուանուած է Արաւելու Է. Զարեպեան:

AU CROISSANT D'OR
CARL MALIK
Constantinople, 46 Galata, Rue Tunnel

ՈՍԿԻ ՄԱՀԻԿ

Վերջինս վաճառատուն մէջ խիստ դիւրամատուրի պայմաններով կը ծախուին յախճապահեայ եւ բիւրեղեայ առարկաներ, լամպարներ, ջահեր, արձաթարած փայտեայ սեղաններ, ընտրեալ տեսակի պնակներ, արձաթներ, եւ այլն:

Գիտեցէ՛ք ու զո՛ր պիտի մնաք:

ԳՍՐԼ ՄԱՀԻԿ
Կ. Պոլիս, 46, Ղալարիս, Թիւրքի փողոց

ՇԻՐԻԷԹԻ **ԽԱՅՐԻԷ**

ԵՄՄԱՆԿԱՅՈՅ ՍԿԻՏԱՐԻ ՇՈՐԵՆԱԵՐՈՒ ԵՐԹԵԻԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ	Կամուրջէն Սկիւտար	Սկիւտարէն Պեշկըր	Պեշկըրէն Սկիւտար
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
2 —	2 50	1 50	—
2 45	3 25	2 35	2 —
—	3 50	—	2 45
3 30	4 30	3 50	4 —
4 —	5 30	5 —	5 10
4 40	6 15	5 45	—
5 20	6 50	6 30	6 27
5 45	7 40	7 15	7 —
6 30	8 25	8 20	7 50
7 15	9 —	8 50	8 35
8 —	9 40	10 —	9 —
8 45	10 10	10 40	10 15
9 30	10 40	11 40	10 55
10 10	11 —	12 5	11 50
10 30	11 25	—	12 15
10 55	—	—	—
11 15	—	—	—
12 —	—	—	—

ԱՆԹՈՒԱՆ ԳԱՅՏԱՆՃԻ

ՖԱՆԱՆՍ ԵՒ ԵՐԿՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
Մ Թ Ե Ր Ա Ն Ո Յ

Հագարիս, Երթար գաղտնիքով 76

Յիշեալ վաճառատունը որ 53 տարեներէ ի վեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատուած է, շտաբար զնորով կը ծախէ ամէն տեսակ փոփոխութեան եւ կը կատարէ նորոգութիւններ զիմուր յաճախորդները ըստ անհայտի զո՛ր մտաւին նախատելս կ'երաշխտուի:

ԱՐՏՈՒՄՏԵՐ Ա. ՍԱԳԱՆԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱԳԻԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Հագարիս, Համար-բաշտ 115

Ա Տ Ա Մ Ն Ա Ր Ո Յ Ժ

ՔԻԻԶԻԿ-ԼՈՒՎՐ

Բերա, Մեծ-փողոց, բիւ. 436

Լըպօն շարքարմաճառից քով

Պարզ ատամնահանութիւն	Ղալ.
Առանց ցուրի ատամնահանութիւն	10
Ակապ մաքրել	15
Ակապ լցնել արձաթով կամ ոսկրով	15
Ակապ լցնել ոսկրով	35
Ամբողջ ատամնաշար մը անուաղն	300
Մամակի ատամնաշար մէկ ակապ	15

Մեծի.— Ակապ լցնելու եւ կամ նորէն շինելու համար կ'արժանանան անհատական կէտ կանխիկ եւ միւս կէտն ալ շինուելուն ետքը վճարել է:

ՎԷՊԻ ՈՒՍՈՒՍԸ

Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ
ՊՐԱՆՏԵ ՄԱԹԹՈՒՄ

Մինչև իսկ այսօր, եթէ միտնանք գեղեցիկութեանը ճանչցուած է, գործնաւոր երկու հակառակ ձևեր ունենք, մէկը յունական իր պարզութեամբ, իր արագութեամբ, իր շարժումներով ինչպէս «Scarlet letter» (Նեղինակ Nathaniel Hawthorne 1804-1864) Ինկերացի կրնայ աւելի ընդարձակ տեսլականութեան քաղել այս գործին վրայ՝ զիմուրով «Անլի» Գրեանտութեան» անուն գրքին կը խոստանամ յարմար առիտն ալս գործին թարգմանել «Մալիկի» հաստատութեան համար, եւ մէկն ալ եղիստարութեան, այսինքն շատ մը անձնաւորութիւններով ընդուած, ինչպէս Միւս-Ուոլ-Տիլմը (գործ Ուոլթըր-Սքոթի):

Վէպի պատմական ուսումը առիթ կու տայ մեզի զննելու թէ իւրաքանչիւր ձև զինակ ուրիշ լայն կը պարտի միւսին Գրեանտութեան կամ անդրադարձաբար ամէն պարտականութեան անցնալին պարտական է: Ամէնէն իսկապակ լարներու ինչ ինչ

կատարութեանը շնորհ է մտամբ իրան եւ մտամբ այն բանին որ ինք իւրաքանչեւ եւ ծծած է անոնցմէ, որոնք իրմէ առաջ այդ արուեստը ծնակցելու Այս գրական ճիւղագրութիւնը զիմուր եւ ինչն որ նորին գտնուել, շատ շահեկան գործ մը պիտի ըլլայ:

Ամէն արուեստագետ կ'ուսանի իրմէ մեծին արուեստանոցին մէջ եւ հոն է որ արուեստին գաղտնիքը կը ժողովէ: Միւսակ մը շատ տարբեր կրնայ ըլլալ իր վարպետէն, բայց բնութեւ ինչ որ իր վարպետը կը սովորցնէ իրեն եւ բաւական սարկուղի կայն է որ կրնայ իր անհատականութեանը զննել անոյ մէջ: Երիտասարդ արուեստագետը, որ պարզապէս կը կարողանի իր նախորդներէն որոշեալ մէկը, շատ սկսար է: Այսպէս է ան, երբ իսկ չ'առնել իր նախորդներէն այն յատկութիւնները, որոնք կ'ուրիշ միտցնել:

Շատ անգամ կը հանդիպենք հեղինակներու որոնք միջազգային կարգ մը ամուսնութիւններու սերունդն են: Բաւալացի Մինետա Կարպիէլ էր Կոնստանտինոպոլսէն, որ իր վարպետը իր վարպետը երեւան եւ կ'ուսումնասիրէր մը որ պարզապէս Մ. Բոյ Պարթէի հոգեբանական նորութիւնները կարգադրէ ներշնչուած էր: Բայց Բոյ Պարթէի նախորդ վէպը պարզապէս ձևականութեամբ է Մ. Զէր-Նիլ-Նիլի վարպետը:

Կանուր գործին վրայ (Արդէն Բոյ Պարթէ իր այդ գիրքը նուիրած է Զէր-Նիլ-Նիլի իրեն իր վարպետին): Արդ, այս Ամերիկացի վարպետին նախորդ գործերը ի վն թուրքերէնի ազդեցութեան տակ գրուած են: Իրեն ամբողջութեամբ, բայց եւ այնպէս, այս չորս հեղինակին գործերն ալ իրարմէ շատ տարբեր են, բայց այս արվեստը մը չէ որպէս զի որդեգրութեան գիծը չ'ստանալի ասոնց մէջ: Անշուշտ մեր նպատակը չէ թեւադրել այդ կատարութիւն եւ ոչ ալ գրադրութեան ընդ, այլ միայն ցոյցնել թէ ինչպէս այս կատարութեան լազարածած արուեստագետներէն իւրաքանչեւը իր նախորդ վարպետին խոստովանութեան մէջ ծառայած է: Գրեանտութեան մէջ ինքնատեղը մարդիկ շատ քիչ են:

Վէպերը կը գրուին ինքնակենսագրական եղանակով մը կամ պատմական ձևով մը: Կան ուրիշ կերպեր ալ, որիմասկ համար, որպէս իրեն մը պահելով կամ նախակարգութեամբ կայ նաեւ ուրիշ եւ զանազ մը որ վէպին մէջ ներկայացուած անձնաւորութիւններու միջոցով պատմել կը տրուի զեպը եւ կրնան ալ հեղինակին կողմէն բացատրութիւններ կարգադրել: Այս կէտ արամբարական եղանակը ճարտար պարզութեամբ կ'ազդեցնէ վերջերս տեսլականութեամբ կ'ուր մը, որ ինքզինք (gyg)

Կ'ամուսնէ: Մարդ կայ սակայն, ինչպէս Willkie-Coilin—Ուիլքի-Կոլին, որ այս բուրբ կերպերն ալ իրար կը խառնէ՝ ընթերցողին հետաքրքրութեան կրակը վառ պահելու համար: Պատմապետութեան արուեստագետը կ'ուսումնասիրէ իրեն ընդհանուր եղանակը, այնպէս աւելի ուշագործութեան ընթերցողին պիտի կրնայ տար Այսպէս մենք կը գտնենք թէ ոչ-խորհանդիմ վէպերուն մեծամասնութեանը զարմանալի կերպով ազատէ կ'անտուրիւններէ եւ պատմութեանը ուղղակի կերպով պատմուած է կամ վէպին մէջ անձնաւորութեան ընդհանուր կամ հեղինակին:

Պատմութեան ամէնէն նախնական ձևեր ինքնակենսագրական ձևն են: անոնք ալ Այս ձևը նախնական գրքերու շատ կը յարմարէր, քանի որ անոնք համեմատութեան շատ քիչ ունէին, եւ բայց կերպով կը պարզէին «Նա ըրի զանի, կ'ազդեցնէ նա, եւ մինակա ըրի, եւ լայնեցի, եւ խոցեցի, եւ մեղացեցի զանիկայ, եւ եմ ալ ձեռքովս մեղացեցի»: Մինչև իսկ հիմակ անդրադարձ վարպետներն մը կայ պարզ ձևերու, երբ մարդ ինքն իր վրայ կը խօսի: Շատ տարակալի է կարգաւ վէպ մը

որ ինքնատեղութեամբ մը ամէն տեսակ գաղտնիքները զիմուր լարձր ընտանիքներու մէջ պատահած եւ այն կատարող որ ամէնք կ'ուսումնասիրէ թէ այդ մարդը կամ լրտեսներ կը գործածէ կամ բանալիներուն ծախիքին ներս կը սլքայ եւ գաղտնի խօսուածքներու կ'անհանել, ձեղի դրուանք կ'ուսուայ:

Տարբեր պարագաներն իննին մէջ ամէն նպատակ պատմութեանը ամէնէն լուծն է, պարզ պատմութեանը կերպով զեպով եւ հեղինակին միջոցով, որ կ'ենթադրուի թէ ամէն ուրիշ եւ ամենատես է, ամէն բան լուծն եւ ամէն բան միտքը պահած է:

Վէպի ամէնէն կատարող արուեստագետները միտքայիններն են եւ անոնք ալ պարզ պատմութեանը զատ յատուկ ձևերով որ զիմուր քիչ օտակալ պատմապետներու յուսահատութեանը կը կարգէ: